

Центр Дослідження Літератури
Для Дітей та Юнацтва

Ukrainian Research Center
of Children's and Youth Literature

ЛІТЕРАТУРА ДІТИ ЧАС

Випуск 2

ТЕРНОПІЛЬ
НАВЧАЛЬНА КНИГА – БОГДАН

УДК 82.0-087.5
ББК 74.268.0
Л 64

Література. Діти. Час:

Л 64 Вісник Центру дослідження літератури для дітей та юнацтва. Вип. 2. —
Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2012. — 192 с.
ISBN 978-966-10-3041-0

До збірника «Література. Діти. Час. Вісник Центру дослідження літератури для дітей та юнацтва» увійшли матеріали Міжнародного симпозиуму «Література. Діти. Час», який відбувся 1–5 червня 2011 р. у м. Львові і був організований Центром дослідження літератури для дітей та юнацтва. Публікуються дослідження, статті, розвідки, в яких висвітлюються актуальні проблеми теорії та історії літератури для дітей та юнацтва, аналізуються принципи літературної освіти, розглядаються методичні аспекти вивчення художніх текстів у школі та вищих навчальних закладах, окреслюються тенденції розвитку дитячого читання.

Для викладачів, аспірантів, студентів, усіх, хто цікавиться літературою для дітей та юнацтва зокрема та філологічними науками загалом.

УДК 82.0 – 087.5
ББК 74.268.0

*Охороняється законом про авторське право.
Жодна частина цього видання не може бути відтворена
в будь-якому вигляді без дозволу автора чи видавництва*

ISBN 978-966-10-3041-0

© Центр дослідження літератури
для дітей та юнацтва, 2012
© Навчальна книга – Богдан, 2012

Редакційна колегія:

Шалагінов Борис Борисович, доктор філологічних наук, професор кафедри літератури та іноземних мов Національного університету «Києво-Могилянська Академія»;

Грицик Людмила Василівна, доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри теорії літератури та компаративістики Інституту філології Київського національного університету ім. Тараса Шевченка;

Мовчан Раїса Валентинівна, доцент, доктор філологічних наук, провідний науковий співробітник відділу української літератури ХХ століття Інституту літератури ім. Т.Г. Шевченка НАН України, член Центру дослідження літератури для дітей та юнацтва;

Червінська Ольга Вячеславівна, доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри зарубіжної літератури та теорії літератури Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича;

Зарва Вікторія Анатоліївна, доктор філологічних наук, професор, директор Інституту філології Бердянського державного педагогічного університету;

Мацевко-Бекерська Лідія Василівна, доктор філологічних наук, завідувач кафедри світової літератури Львівського національного університету ім. Івана Франка;

Ісаєва Олена Олександрівна, доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри методики викладання російської мови та світової літератури НПУ ім. М. Драгоманова;

Клименко Жанна Володимирівна, доктор педагогічних наук, професор, кафедри методики викладання російської мови та світової літератури НПУ ім. М. Драгоманова;

Мірошниченко Леся Федорівна, доктор педагогічних наук, професор, кафедри методики викладання російської мови та світової літератури НПУ ім. М. Драгоманова;

Гнідець Уляна Святославівна, кандидат філологічних наук, доцент кафедри іноземних мов Інституту гуманітарних та соціальних наук Національного університету «Львівська політехніка», президент Центру дослідження літератури для дітей та юнацтва;

Качак Тетяна, голова Івано-Франківської філії Центру дослідження літератури для дітей та юнацтва, кандидат філологічних наук, доцент кафедри філології та методики початкової освіти Прикарпатського національного університету ім. В. Стефаника;

Антоник Ольга Василівна, кандидат філологічних наук, доцент, завідувач кафедри книгознавства та комерційної діяльності Української академії друкарства;

Марченко Наталія Петрівна, к. іст. н., старший науковий співр. Інституту біографістики НБУВ;

Прихода Ярослава Василівна (Відповідальний редактор), літературний редактор, кандидат філологічних наук, доцент кафедри видавничої справи і редагування Інституту журналістики Київського національного університету ім. Тараса Шевченка;

Трохим Наталя Георгіївна (Відповідальний редактор) поет, перекладач, лауреат премії М. Рильського, літературний редактор, викладач факультету журналістики Львівського національного університету імені Івана Франка;

Лозова Оксана Євгенівна (Відповідальний редактор), поет, перекладач, редактор журналу «Сільський господар»;

Кротюк Оксана Петрівна (Відповідальний редактор), літературний редактор, дитяча письменниця, лауреат премії ім. Наталі Забіли, лауреат Літературного конкурсу «Рукомесло», член Національної спілки журналістів.

Упорядники та літературні редактори:

Гнідець Уляна, Трохим Наталя, Качак Тетяна

*Друкується за ухвалою Вченої Ради
Інституту філології
Прикарпатського національного університету
ім. В. Стефаника*

**Організатори Міжнародного симпозіуму
«Література. Діти. Час»
1—5 червня 2011 року
та редакційна колегія
науково-критичного збірника
«ЛІТЕРАТУРА. ДІТИ. ЧАС.
Вісник ЦЕНТРУ ДОСЛІДЖЕННЯ
ЛІТЕРАТУРИ ДЛЯ ДІТЕЙ ТА ЮНАЦТВА»
висловлюють подяку пану Богдану Будному
за сприяння у виданні**

ЗМІСТ

7 ПЕРЕДМОВА. ТЕТЯНА КАЧАК.

ЛІТЕРАТУРОЗНАВСТВО

- 10 *Борис Шалагінов.* ЧИ ДІЙСНО ДЛЯ ДІТЕЙ ТРЕБА ПИСАТИ «ТАК САМО, ЯК ДЛЯ ДОРΟΣЛИХ, ТІЛЬКИ ЩЕ КРАЩЕ»? (дитяча література і соціалізація майбутньої особистості)
- 17 *Уляна Гнідець.* ЛІТЕРАТУРА ДЛЯ ЮНАЦТВА: ПРОСТОТА І СКЛАДНІСТЬ (на прикладі роману «Маргаритко, моя квітко» Крістіне Нестлінгер)
- 24 *Тетяна Щербаченко.* СОЦІАЛЬНА МАРГІНАЛЬНІСТЬ ЯК РУШІЙ РОЗГОРТАННЯ СЮЖЕТУ В СУЧАСНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ПРОЗІ ДЛЯ ДІТЕЙ
- 29 *Тетяна Качак.* ФРАНЦУЗЬКА ПОЕЗІЯ ДЛЯ ДІТЕЙ В УКРАЇНСЬКИХ ПЕРЕКЛАДАХ
- 35 *Мар'яна Савка.* СТАН СУЧАСНОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ ДЛЯ ДІТЕЙ ТА ПІДЛІТКІВ
- 39 *Олена Кольніко.* «ДІТОЧИЙ СВІТ» У НОВЕЛІСТИЦІ СТЕФАНА КОВАЛІВА
- 48 *Олена Поліщук.* «ДІТИ І ВІЙНА» В УКРАЇНСЬКІЙ ЖІНОЧІЙ ПРОЗІ ДРУГОЇ ПОЛОВИНИ ХХ СТОЛІТТЯ (за творами Ірини Вільде, Галини Пагутяк, Любові Пономаренко)
- 53 *Наталія Манюх.* РЕФЛЕКСІЯ ДИТИНСТВА У ТВОРЧОСТІ В. ДРОЗДА: ХУДОЖНЯ ТА ДОКУМЕНТАЛЬНА ІНТЕПРЕТАЦІЯ
- 58 *Лариса Круль.* ОСОБЛИВОСТІ ВИДАНЬ «БІБЛІЇ ДЛЯ ДІТЕЙ»
- 62 *Олена Ярова.* СВІТ ОЧИМА ДИТИНИ (МАРКТВЕНІВСЬКА ТРАДИЦІЯ В АМЕРИКАНСЬКІЙ ЛІТЕРАТУРІ ХХ СТОЛІТТЯ)
- 70 *Т. Р. Воробець.* ХУДОЖНЯ СВОЄРІДНІСТЬ ТРИЛОГІЇ ВСЕВОЛОДА НЕСТАЙКА «ТОРЕАДОРИ З ВАСЮКІВКИ»
- 78 *В. М. Петрик.* ПСИХОЛОГІЯ «ВАЖКИХ» ДІТЕЙ У ТВОРАХ ІВАНА МИКИТЕНКА «РАНОК», «ВУРКАГАНИ»
- 85 *Тетяна Станчевська.* ПОВІСТЬ ЛІДІЇ ЧАРСЬКОЇ «СПОГАДИ ІНСТИТУТКИ» ЯК ЯВИЩЕ МАСОВОЇ ЛІТЕРАТУРИ ДЛЯ ДІВЧАТ
- 94 *Юлія Вільчанська.* КРЕАТИВНІСТЬ МОТИВУ ДИТЯЧОГО СПРИЙНЯТТЯ БАТЬКІВСЬКОЇ СМЕРТІ У РОСІЙСЬКІЙ ЛІТЕРАТУРІ КІНЦЯ ХІХ — ПОЧАТКУ ХХ СТОЛІТТЯ (компаративістичний аспект)
- 99 *Alicja Ungeheuer-Gotab.* READING WITH THE BODY. BASED ON SELECTED WORKS OF CHILDREN'S LITERATURE
- 108 *Anna Fornalczyk.* IDEOLOGY AND FAIRY TALES

ПЕДАГОГІКА І МЕТОДИКА

- 116 *Наталія Логвіненко.* СУЧАСНЕ УКРАЇНСЬКЕ ФЕНТЕЗІ У СИСТЕМІ ФАКУЛЬТАТИВНИХ ЗАНЯТЬ
- 120 *Світлана Паламар.* СОНЕТ У ШКІЛЬНОМУ ВИВЧЕННІ: СОЦІОКУЛЬТУРНИЙ АСПЕКТ
- 124 *Лілія Овдійчук.* ОСОБЛИВОСТІ ВИКЛАДАННЯ КУРСУ «ДИТЯЧА ЛІТЕРАТУРА» У ВНЗ (для студентів спеціальності «українська мова та література»)

- 130** *Наталія Благун.* ТВОРЧЕ ЧИТАННЯ У ВУЗІ
- 134** *Марія Пронюк, Оксана Польова.* ПРОБЛЕМА ЧИТАННЯ У СТУДЕНТСЬКОМУ СЕРЕДОВИЩІ
- 139** *Ольга Лобода.* КОМПАРАТИВІСТИКА НА УРОКАХ ЛІТЕРАТУРИ
- 152** *В. О. Братко.* УКРАЇНА ТА ЇЇ ІСТОРІЯ В ЛІТЕРАТУРІ. ІНТЕГРОВАНИЙ ПІДХІД ДО ВИВЧЕННЯ ПОВІСТІ М.В. ГОГОЛЯ «ТАРАС БУЛЬБА» НА УРОКАХ СВІТОВОЇ ЛІТЕРАТУРИ (7 кл.)
- 159** *Тамара Бабійчук.* СТУДЕНТСЬКИЙ АМАТОРСЬКИЙ ТЕАТР ЯК ЕФЕКТИВНИЙ ШЛЯХ ПРОПАГАНДИ КНИГИ
- 164** *Наталія Гребінь.* КАЗКОВИЙ СЦЕНАРІЙ МАНІПУЛЯТИВНОЇ ПОВЕДІНКИ
- 168** *О. М. Боровицька.* ІНСАЙТ У СТРУКТУРІ САМОСТІ (на матеріалах дослідження дитячих малюнків)
- 173** *Євген Нелін.* РОЛЬ ЛІТЕРАТУРИ У ФОРМУВАННІ ІДЕНТИЧНОСТІ УЧНІВ ПІДЛІТКОВОГО ВІКУ
- 175** *Наталія Крутюк.* РОЗШИРЕННЯ ГРАНИЦЬ ОБРАЗУ СВІТУ МОЛОДІ ПРИ ВИВЧЕННІ ЛІТЕРАТУРНИХ ТВОРІВ

СОЦІУМ І КНИГА ДЛЯ ДІТЕЙ ТА ЮНАЦТВА

- 178** *Марія Морозенко.* СВІЙ-ЧУЖИЙ ВОРОГ: БАЙДУЖІСТЬ ОСВІТЯН, ВІДМЕЖУВАННЯ СУЧАСНОГО ПИСЬМЕНСТВА ВІД ДИТЯЧО-ЮНАЦЬКИХ ЧИТАЦЬКИХ ПОТРЕБ ЯК РЕАЛЬНІ ВІЯВИ ЗАГРОЗИ РІЗКОЇ ПІДМІНИ ДУХОВНОЇ ЕЛІТИ ПСЕВДОЕЛІТОЮ
- 185** *Софія Чолій.* СОЦІАЛЬНА АКТИВНІСТЬ – ДЖЕРЕЛО ЗАДОВОЛЕНОСТІ ЖИТТЯМ МОЛОДІ

ЗАМІСТЬ ПІСЛЯМОВИ

- 188** РЕЦЕНЗІЯ. *Кандидат філологічних наук, доц. М. Б. Хороб*
- 190** РЕЦЕНЗІЯ. *Кандидат педагогічних наук, доц. Л. М. Овдійчук*

Передмова

Література для дітей та юнацтва – завжди актуальна література, що пояснюється як її функціональними характеристиками, так і поетичною специфікою, спрямованістю на певне коло реципієнтів. До цієї галузі мистецтва слова традиційно спостерігалось неоднозначне ставлення. З одного боку таку літературу розглядали через призму виховної функції, покладеної на неї, а з іншого – вважали недостойним об'єктом для наукової інтерпретації та осмислення, критичної рецепції. Однак, аналіз історії української та світової літератур, літературних процесів різних епох, дає можливість стверджувати, що увага до проблем дитячої книжки та дитячого читання то посилювалася, то згасала. Подібні тенденції зумовлені багатьма факторами: соціально-культурним середовищем, станом книговидавання, аксіологічними домінантами, перевалюванням певного функціонального аспекту книги для дітей, специфікою ролі, покладеної на дитяче читання в ту чи іншу епоху.

Сьогодні спостерігається чергова хвиля так званої «моди на дитячу літературу», зацікавлення нею як об'єктом наукових студій, зокрема літературознавчого осмислення, критичної рецепції, психолого-педагогічних розвідок.

Проблема дитячого читання у сучасному суспільстві постала надто гостро, адже, незважаючи на активне книговидавання, спостерігаємо значний спад дитячої зацікавленості книгою та читанням. І якщо кілька десятиліть назад читач шукав книгу, то зараз книга шукає читача. Саме тому сьогодні так важливо популяризувати книги для дітей та юнацтва, відкривати художній світ дітям з метою впливу на формування їх особистісних якостей, морально-етичних цінностей, світоглядних позицій, а особливо – з метою сприяння їх самопізнанню та саморозкриттю завдяки повноцінній комунікації з образним текстом. Відбір якісних книг для юних читачів потребує глибокого аналізу книжкової продукції, всебічного вивчення її та, як наслідок, вибудову своєрідного канону текстів для дітей нашої епохи. Ось чому така важлива діяльність Центру дослідження літератури для дітей та юнацтва, основною метою якого є формування громадського інтересу до книжки та читання, активний розвиток теорії та критики літератури для дітей та юнацтва.

Відновлення видання щорічних збірників літературно-критичних статей про дитячу літературу під назвою «Література. Діти. Час», започаткованих видавництвом «Веселка» (1976-1980), – один з важливих кроків у напрямку досягнення поставленої мети.

Вісники Центру «Література. Діти. Час» – наукова, теоретично-критична і навіть методична площина формування дискурсу літератури для дітей, вивчення його як самобутнього, самодостатнього літературного феномену.

Перший випуск збірника науково-критичних статей «Література. Діти. Час. Вісник Центру дослідження літератури для дітей та юнацтва» містив результати досліджень та наукових розвідок провідних учених і викладачів у руслі актуальних проблем

сучасного українського суспільства. Висвітлювались проблеми витіснення дитячої книжки із життя школярів новітніми носіями інформації, доцільності урахування специфіки літератури для дітей і дитячого читання задля оновлення змісту літературної освіти та її методичного забезпечення. Праці літературознавчого характеру висвітлювали питання історії, теорії та критики літератури для дітей і юнацтва. Багато уваги науковці приділили дефініції самого поняття «дитяча література», герменевтичному аспекту її прочитання, літературознавчому аналізу одиничних текстів для дітей, узагальненню художніх особливостей текстів окремих авторів, певного періоду, жанру тощо.

У другому випуску вісника «Література. Діти. Час» літературознавці розглядають питання, пов'язані із специфікою писання для дітей, письменницьким вмінням виправдати горизонт читацьких сподівань, балансувати на межі «ускладненої простоти» і не бути банальним. Автори наукових розвідок міркують про дитячу літературу та соціалізацію майбутньої особистості; аналізують поетику художніх творів; презентують огляд жанрово-тематичного розмаїття оригінальних та перекладених українською мовою текстів для дітей; окреслюють традиційність та новаторство письменників у створенні художніх світів; інтерпретують актуальні теми, мотиви, образи.

У рубриці «Педагогіка та методика» вміщено статті, присвячені проблемам викладання літератури у школі та вузах. Дослідники та педагоги-практики акцентують на особливостях вивчення творів різних жанрів, використанні оновлених інтерпретаційних методик та підходів; накреслюють шляхи пропагування книги серед студентства та висвітлюють специфіку викладання курсу «Дитяча література» у вищій школі.

Ми розуміємо, що тільки всестороннє глибоке дослідження фактів і явищ минулого, допоможе створити об'єктивну картину кожної епохи розвитку дитячої літератури у різних країнах світу, встановити закономірності еволюції, сформулювати особливості дитячої літератури як самостійної галузі словесного мистецтва і на цьому побудувати наукову теорію, яка стане надійним інструментом дослідження літератури для дітей нашого часу.

«Література. Діти. Час» – збірники, покликані висвітлювати актуальні проблеми розвитку літератури для дітей та юнацтва, дитячого читання і бути теоретичною (науково-методичною) базою для розвитку дитячої літератури як науки, становлення фахової критичної думки стосовно художніх текстів, запропонованих для читання сучасному молодому поколінню. Роль подібних видань, як і діяльність Центру дослідження літератури для дітей та юнацтва, значна і очевидна. Ми маємо пам'ятати, що з дитячого читання і дитячої книжки починається інтелектуальний та духовний розвиток нації.

Тетяна Качак

Наталія Благун,
кандидат філологічних наук,
доцент Прикарпатського національного університету імені В. Стефаника

ТВОРЧЕ ЧИТАННЯ У ВУЗІ

У статті розглядаються проблеми використання творчого читання у вузі, аналізуються основні методичні прийоми.

Ключові слова: проблема, творче читання, художня література, текст, методи, шляхи.

Blagun N.

Creative Reading in High School

In the article the problems of the use of the creative reading are examined in high school, analyzed basic methodical receptions.

Keywords: problem, creative reading, literature, text, methods, ways.

Національне відродження, демократичні перетворення в Україні потребують розв'язання проблеми національної освіти, докорінного оновлення загальноосвітньої і вищої школи.

Перед сучасною національною школою ставиться відповідальне завдання – формувати людську особистість майбутнього суспільства, у якій би гармонійно поєднувалися духовне багатство, моральні, розумові й фізичні якості. Важливу функцію в цьому складному процесі відіграє художня література, освітньо-виховні можливості якої невичерпні. Отож ще раз наголосимо, що українська література нині надзвичайно різноманітна, багатопланова, цікава. Герої творів, події, явища викликають співпереживання, захоплюють, а сам літературний твір – переважно результат спостережень письменника за природою, життям людей, самим собою. Учителю має підібрати такі види роботи над текстом, які б допомогли дітям сприйняти прочитане саме так, як передає його автор, подивитися на речі його очима, мислити його думками, переживати разом з ним.

Реалізувати цей процес у практичній діяльності вчитель може через творче читання художніх творів. Ефективність здобуття знань залежить від того, наскільки слово вчителя або читаний ним текст спонукатиме учнів до активного мислення, розуміння ними змісту й значення слова.

На нашу думку, саме вчитель має домогтися, щоб виразне слово стало одним із методів пізнання учнями літератури як виду мистецтва, спроможного активно впливати на думку слухача, бо «це перша і основна формула конкретного наочного навчання літератури». Справді, дія словом є найдосконалішим засобом людського спілкування, впливу на співрозмовника, перебудови його мислення, виразником думки. Сила впливу слова вчителя буде залежати від того, наскільки він зуміє виявити її, тобто наскільки вникне в авторський задум, як зможе передати думки й переживання автора та свої власні.

Життя і практика школи довели, що вчитель може й повинен володіти майстерністю не просто виразного, а творчого читання. Актуальність порушеного питання зумовлена недостатньою джерельною базою. Можемо констатувати, що вчителі й науковці, усвідомлюючи важливість розв'язання зазначеної проблеми, на жаль, не мають достатнього уявлення про шляхи, методи її вирішення. Звідси й окреслюються завдання нашої статті – дати студентам чітке уявлення про творче читання, змогу розібратися в непростих сучасних літературних реаліях, визначити основні шляхи й методи.

Зупинимось на окремих ракурсах проблеми творчого читання у вузі. Зауважимо, що метод творчого читання ми використовуємо при вивченні навчального курсу «Сучасна українська література» і курсу «Основи культури й техніки мовлення». Отож, перш ніж окреслити технологію формування творчого читання, вдамося до самого визначення. Творче читання – це, власне кажучи, таке читання, де студенти беруть участь у творчому діалозі з художніми текстами, формуючи особистісну позицію, читання, яке потребує великої попередньої підготовки.

Насамперед розглянемо використання творчого читання під час вивчення сучасної української літератури. На нашу думку, саме нині вся українська класична література несе потужний виховний потенціал, пробуджує в читача розуміння історії, інтерес до неї, духовність, усвідомлення себе як частки рідного народу. Тому так важливо у зв'язку з цим визначити, що одне з ключових завдань викладача – підбір необхідного текстового матеріалу.

Проілюструємо сказане роботою над романом у віршах Ліни Костенко «Маруся Чурай». Так, при вивченні теми «Шістдесятництво як феномен у розвитку літератури ХХ століття» ми прагнемо перш за все розкрити основні мотиви лірики поетеси, окремі елементи її художнього світобачення. На самостійне опрацювання студентів виноситься роман у віршах Ліни Костенко «Маруся Чурай», читання якого спонукає нас до ґрунтовної праці. Для виконання самостійної роботи студенти отримують конкретні завдання та вказівки від викладачів, які й надалі повинні здійснювати систематичний контроль за цим видом роботи.

Готуючись до творчого читання, ми поділяємо академічну групу на кілька підгруп, кожна з яких отримує певне завдання. Зважаючи на те, що студенти вже знайомились із цим твором у школі, даємо їм змогу заново перечитати роман, щоб допомогти осягнути глибинну сутність твору, оскільки більшість із них вважають, що основна тема роману – кохання Марусі та Гриця, а інші теми випадають з поля зору студентів.

Перша підгрупа має довести – історична тематика є головною, для самого сюжету характерні кілька сюжетних ліній. Підтвердженням їхньої думки стане виразне читання першого розділу роману: «Влітку 1658 року Полтава згоріла дощенту...».

РЕЦЕНЗІЯ
на збірник «Література. Діти. Час.
Вісник центру дослідження літератури
для дітей та юнацтва»

Упорядник Гнідець Уляна, Трохим Наталя,
Качак Тетяна. — 2012. — Вип. 2

Дитяча література з початку свого виникнення викликала взаємний інтерес не тільки адресанта (письменника) та адресата (читача), а й була предметом зацікавлень науковців. Літературознавці, методисти, педагоги, психологи нині намагаються вивести проблеми дитячої літератури на рівень наукового дискурсу. Наразі маємо взаємообумовлений процес: ознайомлення учнів з творами дитячої літератури у контексті шкільної літературної освіти та вивчення дитячої літератури як дисципліни літературознавчого циклу у ВНЗ на фаховому рівні. Таким чином спостерігається різновекторність досліджень: як викладати один і той же предмет у освітніх закладах різних рівнів, які тексти пропонувати, враховуючи вікові, психологічні особливості реципієнтів, який концептуальний підхід обрати для осмислення сучасного світового літературного процесу в галузі дитячої літератури. Відповідно виникла необхідність аналітичних досліджень, узагальнень, зіставлень.

Важливим чинником успішної реалізації цих завдань було створення Центру досліджень літератури для дітей та юнацтва у 2008 році. За 4 роки діяльності ЦДЛДЮ активізувала науковців, методистів, учителів-практиків. Значно збільшилася кількість дослідників дитячої літератури за рахунок молодих науковців: студентів, магістрів, здобувачів, у колі зацікавлень яких – дитяча література. Випуск збірника наукових праць «Література. Діти Час» став логічним продовженням наукових студій і дав можливість сконцентрувати зусилля літературознавців, методистів, критиків, теоретиків на різнобічних аспектах дитячої літератури.

Другий випуск вісника «Література. Діти. Час» продовжив лінію попереднього видання у дещо розширеному варіанті: окрім розділів «Літературознавство», «Педагогіка і методика», включено тематичний блок «Соціум і книга для дітей та юнацтва».

Проблеми, підняті науковцями на часі: стан нинішньої української літератури для дітей та підлітків розкриває М. Савка, проблему соціологізації майбутньої особистості Б. Шалагінов дослідив через безпосередній зв'язок з дитячою літературою. Важливо, що у збірнику представлено аналіз різних родів і жанрів дитячої літератури. Зокрема, у статтях йдеться про поезію, прозу (роман, повість, новела, оповідання) не тільки класиків (І. Вільде, М. Твен, С. Ковалів, І. Микитенко), а й сучасних авторів (В. Нестайко, Л. Пономаренко, Г. Пагутяк, К. Нестлінгер). Відрадно, що урізноманітнюються шляхи та методи літературознавчого аналізу текстів дитячої літератури: проблемно-тематичний, компаративний, інтертекстуальний, текстуальний.

У другому розділі «Педагогіка і методика» з'ясовується роль літератури у формуванні ідентичності підлітків (Крутюк Н.), піднімаються методичні аспекти викладання дитячої літератури як шкільного предмета (Братко В., Лобода О.) та дисципліни, що вивчається у ВНЗ студентами-філологами. Автори зосереджують увагу не тільки на основній формі навчально-виховної діяльності (уроці), а й на факультативних заняттях (Логвіненко Н.). Це значно розширює межі шкільної освіти і прилучає школярів до скарбниць вітчизняної та зарубіжної класики. Науковці, викладачі ВНЗ

(Овдійчук Л.) ацентують увагу на проблемах викладання курсу «Дитяча література» для студентів-філологів, майбутніх учителів української та зарубіжної літератури. Дисципліна порівняно нова, тому складність у тому, що немає підручників (за незначними винятками: посібники видаються для потреб регіону чи вищого навчального закладу, тому масштабного поширення не мають), які в цілісному вигляді презентували б історію світової дитячої літератури. Окремі статті присвячені проблемі читання студентів (Пронюк М., Польова О., Благун Н.), адже це один із найважливіших аспектів адекватного аналізу, осмислення літературних текстів.

Третій розділ «Соціум і книга для дітей та юнацтва» за обсягом найменш об'ємний, проте проблеми, підняті авторами статей (Морозенко М., Чолій С.), безсумнівно вагомі для українського суспільства. Це байдужість освітян до літературних питань, відмежування письменників від запитів сучасної молоді, зокрема, й від їхніх читацьких потреб, а також реальні загрози підміни духовної еліти нації псевдоелітою.

Важливим є те, що усі, хто брав участь у створенні цього випуску збірника наукових праць, свідомі тієї ролі, яку виконує дитяча література. Основне її завдання – сформулювати потребу в читанні художньої літератури, яка відображає реальне життя за допомогою образів, а також розвинути естетичні почуття, смаки, уподобання молодого покоління, збагатити інтелектуально, визначитися з морально-етичними формулами поведінки у суспільстві.

Рецензований рукопис відповідає вимогам, які ставляться до такого типу видань. Матеріали, вміщені у ньому, стануть реальним підґрунтям для наукових узагальнень, аналітичних праць, практичних занять.

Лілія Овдійчук,
кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри української мови та методик викладання,
заступник декана історико-філологічного
факультету Міжнародного економіко-гуманітарного
університету імені академіка Степана Дем'янчука, м. Рівне

Довідкове видання

ЛІТЕРАТУРА. ДІТИ. ЧАС
Вісник
Центру дослідження літератури
для дітей та юнацтва
Випуск 2

Головний редактор *Богдан Будний*
Редактор *Тетяна Риженко*
Обкладинка *Володимира Басалиги*
Комп'ютерна верстка *Христини Лебедик*

Підписано до друку 28.08.2012. Формат 70x100/16. Папір офсетний.
Гарнітура Palatino Linotype. Умовн. друк. арк. 15,6. Умовн. фарбо-відб. 15,6.

Видавництво «Навчальна книга – Богдан»
Свідоцтво про внесення до Державного реєстру видавців
ДК №370 від 21.03.2001 р.

Навчальна книга – Богдан, просп. С.Бандери, 34а, м. Тернопіль, 46002
Навчальна книга – Богдан, а/с 529, м. Тернопіль, 46008
тел./факс (0352) 52-19-66; 52-06-07; 52-05-48
office@bohdan-books.com
www.bohdan-books.com

ISBN 978-966-10-3041-0

